

**Међународна конференција „From Helsinki to Belgrade:
The First CSCE Follow-up Meeting in Belgrade 1977/78“,
Сава центар, Београд, 8–10. марта 2008.**

Хладни рат у Европи 70-их година био је несумњиво обележен процесом привременог попуштања напетости међу блоковима (*детант*), као и дефинисањем суштинских постулата европске безбедности и сарадње кроз институционалне механизме Конференције за европску безбедност и сарадњу (КЕБС). Био је то покушај да се утемељењем неких од универзалних принципа коегзистенције међу европским земљама (безбедносне гаранције, неповредивост граница, немешање у унутрашњу политику других земаља итд.) конструктивно повежу две стране нашег континента, дубоко подељеног деценијским идеолошким предрасудама. Иако је фундаментални документ био донет још на конференцији у Хелсинкију 1975. године, Београдски састанак КЕБС-а 1977/78. године у много чему је допринео је да идеја континуитета и интегралне примене „хелсиншких принципа“ опстане и дуго после потписивања хелсиншког завршног акта. Ипак, пад *детанта* касних 70-их година, услед конфронтације суперсила у Африци и Индокини, допринео је да се поново пробуде антиагонистички односи међу блоковима пресликају и на ток београдског састанка.

У организацији „Жикић фонда“ из Бона/Београда, а уз свесрдну подршку Министарства спољних послова Републике Србије, ОЕБС-а и вашингтонског Центра Вудро Вилсон, у београдском Сава центру одржана је међународна конференција о београдском састанку КЕБС-а (8–10. марта 2008. године). Овај престижни скуп окупио је широк круг водећих стручњака за хладни рат и европску историју и политику из многих земаља Европе и света (Немачка, САД, Русија, Велика Британија, Италија, Финска, Шведска, Аустрија, Пољска, Бугарска и, наравно, Србија). Ова конференција се састојала из два дела, мањег, политичког, на коме су представници Министарстава спољних послова Србије и Финске, као и представник ОЕБС-а, ставили дискусију о настанку КЕБС-а у актуелни међународни моменат, док је већи део овог скупа био искључиво посвећен научној дебати о историјском значају периода пре, током и после београдског састанка 1977/78. године.

Кроз низ панела на овом скупу могла се пратити улога и опште импликације ангажовања многих актера који су, на разне начине и са различитим циљевима и могућностима, утицали на ток београдског састанка – суперсиле, земље западне и источне Европе, неутралне и несврстане земље. Поред тога, питање људских права (тзв. III корпа) било је, итекако, важно за ток састанка из 1977/78. године, јер је то била главна тачка раздора у многим расправама између делегација два блока. Овом питању су била посвећена два одвојена панела. Кроз живу научну дискусију могло се доста сазнати како о појединачној политици и ставовима одређених држава у том периоду тако и о новим тенденцијама у историографији и политици декласификовања докумената земаља из којих су поједини учесници дошли.

Пошто су бивша Југославија и њен председник Јосип Броз Тито дали суштински допринос настанку и обликовању „хелсиншких принципа“, а у овом случају Београд и Југославија били су и домаћини састанка 1977/78. године, било је

врло важно да се појаве и наши историчари који би рекли коју реч више о улози Југославије у процесу КЕБС-а и тако упознали колеге у свету с најновијим тенденцијама у српској историографији у вези са темама везаним за хладни рат. На овом скупу два представника из Србије, проф. др Љубодраг Димић и мр Јован Чавошки, детаљно су представили у својим радовима улогу Југославије током два кључна периода – до конференције у Хелсинкију 1975. и од Хелсинкија до Београда 1975–77. године.

Сви радови са овог скупа ускоро ће бити публиковани у краћем зборнику који ће бити објављен у организацији ОЕБС-а, док је за 2010. предвиђено и проширено међународно издање овог зборника.